

Další formy basketbalu

★ **Basketbal vozíčkářů**

★ **Streetball**

★ **Minibasketbal**

Basketbal vozíčkářů

- ★ V současné době se problematika tělesně postižených lidí dostává stále více do popředí zájmu celé společnosti. Jednou ze skupin jsou lidé s trvalým ochrnutím dolních končetin. Podle funkčního poškození hybného systému se postižení dělí na paraplegiky s paralelním postižením obou dolních končetin a quadruplegiky s postižením svalstva dolních i horních končetin.

Ve světě

Celosvětově je právě basketbal vozíčkářů nejrozšířenější ze všech sportů, kterými se postižení zabývají.

První zmínky o basketbalu na vozíku se objevují v rehabilitačních centrech v USA, v Nové Anglii a Kalifornii, kde bylo sehráno v roce 1947 první oficiální utkání. V roce 1948 se uskutečnil basketbalový turnaj o přeborníka USA mezi družstvy válečných veteránů a o rok později byla založena Národní basketbalová asociace vozíčkářů.

V roce 1973 byla založena Mezinárodní federace basketbalu vozíčkářů (International Wheelchair Basketball Federation – IWBF). Je rozdělena podobně jako FIBA do zón. Federace pořádá mistrovství světa, soutěže žen (od roku 1983, Angres), soutěže na paralympiádách a pohárové soutěže.

U nás

- ★ V České republice (ČR) se basketbal vozíčkářů objevuje jako doplněk rehabilitačních procesů v ústavech v Kladrubech a Hrabáni. První přebor ČR za účasti čtyř družstev pořádal oddíl USK META Praha v roce 1988. Od roku 1992 se hraje Národní liga basketbalistů vozíčkářů systémem tří turnajů. Mezi nejúspěšnější kluby se vedle posledního mistra ligy SK HOBIT Brno (2003) řadí šestinásobný mistr ČR USK META Praha a SKV Frýdek Místek. Česká reprezentace se v roce 2003 kvalifikovala mezi 12 účastníků ME elitní skupiny A, kde obsadila 10. místo. Ženy v ČR nemají vlastní soutěž, klubům je umožněno hrát koedukovaně.

Stupně tělesného postižení

★ *Kategorie A*

hráči bez možnosti fixovat pánev - počet bodů 1,0

hráč není schopen provést rotaci trupu a zapojit břišní svalstvo - 2,0

hráč může aktivně stabilizovat horní část trupu a je schopen provést rotaci trupu v transverzální rovině

★ *Kategorie B*

hráči se schopností fixovat pánev a pohybovat trupem- 3,0

hráč má aktivní pohyblivost v předklonu a vrácení zpět - 4,0

hráč se může uklonit alespoň na jednu stranu a alespoň jedno stehno může vzepřít proti vozíku - 4,5 / hráč je schopen se uklánět na obě strany

Bodový součet hráčů na hřišti nesmí překročit 14 bodů (u pohárových soutěží 14,5). Pokud hraje tým koedukovaně, je žena bodově zvýhodněna a družstvo může mít součet bodů 16.

Streetball

- ★ Streetball neboli pouliční basketbal vznikl v USA v 80. letech dvacátého století. Pro tento relativně nenáročný sport postačí dvě soupeřící družstva (převážně tři proti třem) či jednotlivci, jeden koš, jeden míč a prostor čtvercového tvaru o velikosti 10 x 10 metrů. Streetball se tak stal ideálním sportem pro mladou generaci – jako rekreační sport bez vysokých materiálních nebo finančních nároků s možností hudebního doprovodu (převážně hudební styly rap a hip – hop).
- ★ Streetballová pravidla jsou velmi jednoduchá, patří k nim např. hra probíhající do šestnácti bodů (nebo 20 minut), kdy koš platí za jeden bod a za trojkovou čarou za dva body, dále hlášení osobních chyb obráncem (spojeno pouze s vyhazováním ze zámezí), nahrazení rozhodčích pozorovatelem nebo přihrávka za trojkovou čáru při zisku míče. Soutěžně je organizován formou světových turnajů pod záštitou firem např. Adidas Streetball Challenge, Nike Cup, Coca – cola Cup, v Česká republika má vlastní streetbalovou federaci.

Minibasketbal

- ★ Minibasketbal je hra pro děti ve věku 8 – 12 let s upravenými basketbalovými pravidly. Jako Bidy – basketbal se vydělil na samostatnou část v roce 1951 v USA. Za zakladatele je považován J. Archer. V roce 1968 byla založena samostatná mezinárodní basketbalová organizace C. I. M. (Comité International de Minibasketbal). První mistrovství světa se hrálo v letech 1967 – 1968, později bylo nahrazeno světovými festivaly minibasketbalu.
- ★ V Československu se první turnaje odehrávaly v roce 1967 v Praze (Libeň, Dejvice). Se vznikem komise minibasketbalu (1968) se hrají pravidelné soutěže a celostátní festivaly (Perutka, 1982).
- ★ Základní rozdíly mezi touto formou a basketbalem jsou stanoveny pravidly. Patří mezi ně např. výška koše 260 cm nad zemí, menší a lehčí míč (obvod 68 – 73 cm, váha 450 – 500 g), délka utkání (6 – 8 minut v každém ze čtyř hracích období), počet hráčů (15), neplatnost třibodového koše atd. Cílem všech změn v pravidlech je zjednodušení hry pro začínající basketbalisty.

Současný basketbal a trend vývoje basketbalu

- ★ Současný vývoj výrazně ovlivňují tři poměrně rozdílné směry:
- ★ pojetí evropského basketbalu, resp. basketbalu organizačně přímo podléhajícímu FIBA,
- ★ pojetí amerického univerzitního basketbalu NCAA,
- ★ pojetí americké profesionální soutěže NBA.
- ★ Soudobý evropský basketbal přináší dobrou součinnost obranných činností a tradičně taktickou vyzrálost v organizaci činnostních vztahů mezi hráči celého družstva.
- ★ Americkému univerzitnímu basketbalu lze přičíst jeho bohatost teoretických předpokladů, jeho otevřenost a přístupnost, dále nekompromisní přístup k podrobnostem a na základě toho vznik a vývoj celé řady novinek zejména v oblasti herních systémů (Velenský, 1999).
- ★ Americký profesionální basketbal je založen na rychlosti, relativní jednoduchosti v řešení útočných akcí a především na individuálních herních projevech hráčů. Příbuznost všech tří pojetí současného basketbalu lze vyjádřit v těchto bodech:

Kam směřuje moderní basketbal?

- ★ Rychlá a plynulá řešení tzv. přechodových fází
- ★ Přejchod z obrany do útoku je poznamenán prvořadou snahou většiny družstev o rychlé přenesení míče na polovinu soupeře. Význam spočívá v tvorbě pro soupeře okamžitě nebezpečných situací, končících možností střelby (i z dlouhých vzdáleností)
- ★ Agresivní a týmové pojetí obranných činností
- ★ Obtížnost vytváření situací k zakončení útoku
- ★ Pro basketbal platí z hlediska hráče s míčem dvě zásady:
 - ★ **Máš-li míč, pokus se v první řadě ohrozit koš soupeře!**
 - ★ **Přihraješ-li, nezůstávej stát!**